

שמעתא אליבא דהלכתא

גליון תי"ז | פרשת בא | תש"פ | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

שמעתא אליבא דהלכתא

האם יש איסור בבדיקה ע"י מטוטלת

א. רפואה ע"י איסורים במקום סכנה. ב. דרכי האמורי. ג. סגולות ולחשים. ד. לא ניכר איך מרפא. ה. לא ידוע אם מרפא. ו. לחש שאינו ידוע אם מרפא. ז. איסור עשיית קסמים וכשפים. ח. לא תנחשו. ט. לא תעונו. י. לחשוש שמרפא בדרך איסור. יא. להתרפאות באמצעות סגולות משום ונסמרתם.

פתיחה

בשנים אחרונות רבו השואלים האם מותר לפנות לבדיקות אצל מטוטלת וכדו' או שיש לחוש בהם מאיזה איסור. והנה ברפואה זו יש שני כלי איבחון עיקריים: **א' בדיקה קינסיולוגית - בדיקת שריר**, בדיקה זו פועלת ע"י טבע הנפש, היות שהיא רוחנית לא שייך בה שכתה וניתן דרכה לגלות דברים מהעבר וההווה, וע"כ אפי' דברים שלפעמים המוח אינו מוסגל לגלות או לדעת, באמצעות שיטה זו ניתן לגלות ע"י מתח השריר המגיב להרגשת הנפש כתוצאת שאלות ששואל המטפל וכדו'. לצורך בדיקה זו נצרך קשר רגשי עם המטופל, וכפי שכל רגש אחר גורם לשינויים במתח השרירים הבדיקה עלולה להיות אינה מדויקת, ומ"מ היא עזר לכחן המטופל לטיפול הנצרך לו. בדיקה זו התגלה לפני שנים מועטות בדרך מקרה ע"י רופאים שעסקו ברפואת השרירים. **ב' מבדק מטוטלת**, הבודק אוהז בחוט דק ובקצהו דבר בעל משקל, המטפל מעלה שאלה ע"מ לגלות חולי שבגוף המטופל, והחוט נע ממזרח למערב או מצפון לדרום או בתנועה מעגלית לאחד משני הצדדים, ויש בזה סימן לקבוע תשובה חיובית או שלילית. אבחון זה הוא קדום בעולם הרבה שנים, ואין ידוע איך וכיצד נפוץ השימוש בו. ולפי נראה בדיקה זו פועלת ע"י מידע מהנפש כבדיקת שריר הני"ל. ויש עוד תרפיות אלטרנטיביות כמו מוח אחד וכדו'.

א. רפואה ע"י איסורים במקום סכנה

והנה אף אם נימא שיש איסור בטיפולים אלו מ"מ אם ליכא דרכא אחריתי מותר להתרפאות בהם (כ"ז שאין חשש ע"ז) כמבואר בפסחים (כה). **ובשו"ע** (יו"ד סס"י קנה) שבכל מתרפאין במקום סכנה חוץ מע"ז. ועיי"ש שאם עכו"ם בא לרפאותו בלחש, מותר, והוא שלא ידע שמוזכר שם ע"ז. אבל אם יודע שמוזכר שם ע"ז, אסור, אפי' אם יודע שודאי ימות. ואם הוא אפיקורוס, אפי' סתם לחש אסור, שודאי מזכיר שם ע"ז, ע"כ. וכ"ז במקום דאיכא איסור אבל בני"ד נראה דליכא איסור כלל וכמו שנבאר.

ב. דרכי האמורי

תנן **בשבת** (סו): יוצאין בביצת החרגול, ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה דברי ר"מ, וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי. **ופרש"י** דרכי אמורי, ניוחש הוא, וכתב "ובחוקותיהם לא תלכו". ואמרו **בגמ'** אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי, והקשו שם הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו (וצובע אותו) בסיקרא וטונוהו באבנים כשבלמא טונוהו באבנים כי היכי דליכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא מאי רפואה קעביד כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי, ע"כ. ועי' **ברמב"ם** (שבת פ"י"ט ה"ג) שפסק כאביי ורבה והוא שיאמרו הרופאים שהוא מועיל. וכן הוא **בטשו"ע** (או"ח סי' שא סעי' כז).

מבואר דכל שהוא לצורך רפואה אין בו משום דרכי האמורי, וכת' **המאירי** (שם ד"ה משנה) דהטעם דשרי על זה לא אמר הכותב ולא תלכו בחקות הגוים. ולכאוי' כוונתו כי כל שיש טעם בדבר אין משום לאו זה. וכן מבואר **ברשב"א** (שם ד"ה כל) **ובריטב"א** (שם ד"ה כל) דהטעם דשרי כי לא אסרה תורה אלא דברי בטלה שנעשים בלא שום טעם, ולפיכך אפי' דבר שאינו רטיה ולא תחבושת אם יש בו טעם לרפאות כסגולה או כיוצא בו מותר דאפי' לחשים שיש בהן ממש ומועילין לרפואה יש בהרבה מקומות בתלמוד שהן מותרין, ע"כ. וכ"כ **הר"ן** (שם ל' ד"ה כל). ובדרך זה מציינו **ברמ"א** (יו"ד סי' קע"ח סעי' א) דכל שהוא לתועלת שרי והוא ע"פ **המהר"ק** (שו"ש פה), ועיי"ש שהוכיח יסוד זה מהכא דאמרו דכל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי. ולפי **הגר"א** (יו"ד שם) החולק על המהר"ק צ"ל דכל מנהג שלהם אפי' שיש בו טעם אסור כי סו"ס שלהם הוא משא"כ רפואה דלא שייך להחשיבה כמנהג מחמת שגויה גילוח כי זה מדרכי הברואה כמ"ש **הר"ן בדרשותיו** (דרוש יב) "הדברים כולם פועלים בשני דרכים, אם פועל טבעי ואם פועל טהור, והפועל כסגולה גם הוא פועל בטבע, שהוא שאמרו (ע"י הל"ק) כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי". ועי' מש"כ בזה בס"ד בגליון ש"צ.

ג. סגולות ולחשים

ועי' **בשבת** (סו) דאמרי אביי ורבה כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי, ודייקין הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי. **ופרש"י** יש בו משום רפואה שנתית כגון שתיתית כוס ותחבושת מכה, אין בו משום רפואה כגון לחש שיש ניכר שיהא מרפא, ע"כ. ויש לעיין האם כוונת פרש"י שיש בלחשים בהם משום דרכי האמורי כי אינו ברור שמרפאים, אבל אם תוצאת הרפואה ידועה לית לן בה (דאזלינן בתר התוצאה), או כל שהוא דרך לחש חשיב אינו ניכר דרך רפואתה ואסירא (דאזלינן בתר האמצעי).

והנה **במאירי** (שם) משמע כצד השני דכתב דכל שאינו מרפא מצד היקש טבעי או סגולה ידועה אלא מדרך חוק ונחשים המוניים אין זה אלא דרך ע"ז, והוא שאמרו כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי ר"ל שרפואתו נכרת כגון שתיתית סם ותחבושת מכה אבל הלחשים ומיניהם אסורים ואין צ"ל בצורות העשויות ע"פ משפטי הכוכבים שהם סרך ע"ז, ע"כ.

והרא"ש (שבת פ"ו סס"י ט) הביא דברי רש"י וכתב עליו דלא נהירא דלעיל בשמעתין איכא כמה לחשים שהיו עושין ומה שאמרו שאם אין משום רפואה אסור בעשה מעשה ואינו ניכר שיהא כלל כגון אילן שמשיר פירותיו שסוקרו בסיקרא. וכן פסק **הטור** (או"ח סי' שא). נמצא לפי דבריו שלחשים אין בהם חשש כי ידועה שבאים לרפואה ולא נאסר אלא דבר שיש בו מעשה ואינו ידועה שבא לרפואה. וכן נקט **הר"ן** (שם). ועי' **בפתח הדביר** (או"ח שם) מש"כ ליישב אליבא דרש"י.

וכן **המהורה נבוכים** (חי"ג סי' לו) יוצא שמותר לעשות כמנהגם אם הוא דבר שיגזור העיון הטבעי או שנתאמת בנסיון שדרכו להועיל. וכן **בתוספת יום הכיפורים** לבעל הכפות תמרים (יומא פג. ד"ה מ) כת' בדעת הרמב"ם דאיכא משום דרכי האמורי ברפואות סגוליות דוקא רפואות שהמצאיהם האמוריים מכה עובדתם כי ברפואה זו יש בה כוכב פלוני וכל נקטו כיוצא בזה ואין השכל מודה בהם די שבהם ממש דרך טבע, אבל רפואות שעלו ביד הרופאים מצד הנסיון וראו כי רפואה זו תועיל לחולי זה אף שלא ידעו דרך טבע איך היא מרפאה כתלית עשב על הנכפה שריא, ע"כ. **והרשב"א** (חי"א סי' ת"ג) הקשה סתירה בדברי המורה על הא דכתב כל שחזינן מהנסיון שיש בו תועלת שריף עיי"ש. ועי' **בפתח הדביר** (או"ח סי' שא סעי' טו) שסתירה זו היא לפי גרסתו, אולם בגרסאות שלפנינו ליכא סתירה בדברי הרמב"ם.

ולהלכה נקטו **הטשו"ע** (שם) כהרא"ש דדוקא אם עושה מעשה ואין ניכר בו שהוא משום רפואה, אסור, אבל כל לחש, מותר.

ד. לא ניכר איך מרפא

ומשמע מהרא"ש שבמקום דעביד מעשה בעינן נמי שתהא רפואתו נראית וניכרת, ולא סגי שידוע שהמטרה היא לרפואה. אולם יש לדחות דכוונת הרא"ש דבעינן שיהיה ידוע שהוא לרפואה אע"פ שאין ניכר הדרך שהוא מרפא. וכן מבואר **בב"י** (שם) שכת' שכדברי הרא"ש כתב **הר"ן** (ל' ד"ה כל) ושם מוכח דאין צ"ל בעינן שיהיה ניכר. אולם **הח"י** (סי' רלה) תמה על הב"י כי חילוק גדול יש ביניהם דלפי הרא"ש בעינן שיהיה רפואתו נראית וניכרת כגון שתיתית כוס ותחבושת מכה שמצד טבע העסמ"ק פועל פועלותו משא"כ לדעת הר"ן. וכן תמה **המה"א** (חי"ו סי' פ). מיהו **החכ"א** (כלל פט אות א) **והגר"ז** (שם) כתב"י. וכן הוא **בבנין ציון** (סי' סז). **והמ"ב** (סי' שא ס"ק קה) ביאר כוונת השו"ע שהביא לשון הרא"ש שאם אין ניכר בו משום רפואה אסור היינו שאין ניכר שיהיה לרפואה. ומשמע שאם ניכר שהוא לרפואה סגי, וכתב שם דאם יאמרו היודעים שהוא לרפואה מצד הסגולה הוי כניכר. ומבואר דס"ל דלא בעינן שיהיה רפואתו נראית וניכרת, אלא כל שידועים שבא לרפואה שרי.

מתנה יוצא דרש"י סתם לחש אסור למעט המוזכרים בשי"ס להיתר, אבל להרא"ש ודעימיה והכי קיי"ל סתם לחש מותר כי החזיקו במועילים לרפואה ודבר שיש בו מעשה שרי אם ידוע שהוא לרפואה. וכן מבואר **במ"ב** (שם) דאף אם שיאמרו היודעים שהוא לרפואה מצד הסגולה הוי כניכר.

המשך בעמ' הבא

פניני הלכה

המברך ברכת מעין ג' האם יענה על דברים שבקדושה

א - כתב **האורחות חיים** (הל' ברכת המזון אות נ"ג) - ויש שואלין אם יכול לשאול בה מפני הכבוד או מפני היראה כדן ק"ש, או דינה כתפילה, וכתב הבעל השולחן מסתברא דינה כתפילה, מה תפלה אין מתפללין אותה אלא במקום אחד ובעמידה כך ברכת המזון אין מברכין אותה אלא מיושב, משא"כ בק"ש שיכול לאומרה מהלך מעל לבבך ואילך. ע"כ. וכן איתא **באבודרהם** (הל' ברכת המצויא). והבואו דבריהם **בב"י** (סי' קפ"ג) **ובד"מ** (שם ס"ק ד).

ולדינא כתב **המחבר** (שם סי"ח) - לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינו כתפלה.

וסתם ולא פירש מה הדין לענין עניית דברים שבקדושה, האם אף לענין זה דין ברכת המזון כתפלה דאינו פוסק לא לקדיש ולא לקדושה אלא ישתוק ויכין למה שאומר השליח ציבור ויהא כעונה, וכמבואר בשו"ע סי' ק"ה ס"ז. או דלענין עניית דברים שבקדושה דינה כברכות ק"ש דמפסיק לקדיש ולקדושה ולברכו אפי' באמצע הפרק כמבואר בסי' ס"ו ס"ג [ועיינן שם במשני"ב ס"ק ג].

ומצינו **בערך השולחן** (סי' קפ"ג ס"ק א) שאחר שהביא דברי האורחות חיים והאבודרהם, כתב - ולפי"ז הי"נ אין לענות איש"ר וקדושה בברכת המזון. וכיוצ"ב כתב **בחסד לאלפים** (סי' קפ"ג ס"ו) - לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה ומפני הכבוד דינו כתפילה, ומינה שאין לענות אפי' קדיש וקדושה. וכ"כ לדינא **הבן איש חי** (ש"ר פרשת חקת סי' ז).

וכף החיים (לגרי"ח פלאגי צ"ל - סי' כ"ה ס"ב) והבואו דבריהם בכף החיים לגרי"ח סופר צ"ל - סי' קפ"ג ס"ק מ"ה.

אולם **החזון איש** (סי' כ"ח ס"ק ג) כתב על דברי המחבר דאפשר דלא החמיר אלא לענין לשאול שלום ולהשיב, אבל לענין קדושה וברכו באמצע הפרק, ואמן בין הפרקים, לא חמירא בהמ"ז מברכות ק"ש.

אלא דמאחר דמדי ספק לא יצאנו, ודעת כמה פוסקים דדין ברכת המזון כתפלה אף לענין עניית דבר שבקדושה, נראה דשוב ועל תעשה עדיף.

ב - ויל"ע אי ברכת מעין שלש דינה כברכת המזון לענין זה, או דקילא טפי.

דהנה **הרמב"ם** (פ"ד מהל' ברכות ה"א) כתב - כל המברך ברכת מזון או ברכה מעין ג' צריך לברך אותה במקום שאכל, אכל כשהוא מהלך יושב במקום שפסק ויברך, אכל שהוא עומד יושב במקומו ויברך וכו', ואם בירך כשהוא עומד או כשההלך יצא ידי חובתו, ולכתחילה לא יברך ברכת המזון ולא ברכה מעין ג' אלא כשהוא יושב ובמקום שהלך. עכ"ל. הרי דס"ל דדין ברכת מעין ג' כדן ברכת המזון.

אולם **הר"י** (פסחים כ.) **והרא"ש** (שם פ"י סי' ו) נקטו לדינא דדוקא פת ומיני דגן טעונים ברכה במקומם. **והרשב"א** (ברכות ג.) ס"ל דוקא פת טעונה ברכה במקומו.

והמחבר (סי' קע"ח ס"ה, וכן הוא בסי' קפ"ד ס"ג) כתב לדינא - ל"א ששבעת המינים טעונים ברכה לאחריהם במקומם, וי"א דדוקא מיני דגן. וכתב הרמ"א - וי"א דדוקא פת לבד.

ובסי' קפ"ג אחר שכתב בסי"ט דצריך לישב בשעה שמברך ברכת המזון, בין אם היה הולך בביתו כשאכל או עומד או מיסב, כשמגיע לברך צריך לישב כדי שיכול לכוון יותר. כתב בסי"י - וי"א שגם ברכת מעין ג' צריך לאומרה מיושב.

ז. לחש שאינו יודע אם מרפא

והמרמב"ם (שבת פ"ב הי"ג) שפסק כאבי רבא "והוא שיאמרו הרופאים שהוא מועיל" מבואר שמותר דוקא אם ידוע שמרפא, ובספק י"ל דס"ל דאסור משום ספק תורה לחומרא, אלא דשמא יש לדחות דכתיב כן משום שבלא"ה יש לחוש משום הוצאה. אולם **במעשה רוקח** (שם) כתב דנראה שהרמב"ם מפרש כל שהוא משום רפואה היינו שיש עליו הסכמת הרופאים שמועיל, ע"כ. **ובמורה נבוכים** (חי"ג סי' ל"ג) הביא דמה שהתירו במסמך הצלוב כו' היינו כ"י בדמים אלו בזמן ההוא היו חושבים בהן שהוציא אותם הנסיון והיו משום רפואה. **והרשב"א** (ח"א סי' ת"ג) ביאר אף בדעת הרמב"ם שאפי' כל האנשים שאומרים שנתנסה הענין ההוא מותר, ע"כ. ועי' **ברשב"א** דלהלן שכת' דלחשים שאין אנו יודעין אם יש בהן משום רפואה שרו.

אלא לדע' **בארחות חיים** (ה' ע"ז אות ז') בשם **הרשב"א בתשובה** (שם סי' קס"ו ותתכ"ג) שכת' על צורת אריה בלא לשון חרות על טס כסף לרפואה, דאפי' עשאה ישראל אין איסור עשייה לפי שאין בשמירה עליון דמות אריה עומד לבדו וכמו כן ליכא משום דרכי האמורי כי כל שלא נאסר **בשבת** (ז"ל) באותם המנינים בדרכי האמורי מותר לעשותם לרפואה ועי' שם שלא נודע לנו בבירור אם יש בו משום רפואה לפי שאין הסגולות נודעות לנו והביא ראיה לדבר, ע"כ. והביאו **הבדק הבית** (ו"ד סי' קמ"א) וכתב ע"ז דאני מצאתי בתשובת חכמי קטאלוני"ה האחרונים שהרשב"א הושג מחכמי דורו על היתר צורה זו וחזר בו, ע"כ. **והכנה"ג** (ו"ד סי' קט"ז) יצא להסתפק אם מה שהושג הוא דוקא בהיתר עשיית צורה, אבל במי"ש שאין בו משום דרכי האמורי לא הושג, ע"כ. אולם מבואר לעיל **בהרשב"א** דכל שאינו כתוב בחז"ל שיש לחוש לא חיי' כלל משום דרכי האמורי וכדבריו מבואר **בסמ"ג** (לאוין נ' ע"ד) הביאו **הב"י** (ו"ד סי' קמ"ח) ומשמע דס"ל (לבי"ל) כוותיה, ואי' כמשמע כצד הראשון של הכנה"ג. ועי' **בדרכ"ת** (סי' קט"ז) וכתב דאף דאין דבסי' קע"ח סי' ה' הביא הרמ"א עוד דעה דדוקא בפת, כבר קע"ח סי' ה' הביא הרמ"א עוד דעה דדוקא בפת, כבר כתב שם הרמ"א (סי' כ"ב) שהעיקר כדעה האמצעית].

וחזינן דנח' הראשונים אי דין ברכת מעין ג' כדן ברכת המזון לענין לברך במקום אכילתו. והמחבר בסי' קע"ח וקפ"ד לענין לברך במקום אכילתו הזכיר דעת הרמב"ם אך תפס עיקר כדעת הר"י"ה והרא"ש. ואילו בסי' קפ"ג לענין לברכה מיושב סתם די"א דיש לברך ברכת מעין ג' בישיבה, ולא חילק בין אם מברך על ז' המינים או על ה' מיני דגן [וביאר הגר"י"ה דהא בהא תליא]. ולכא"ו כיון דינא דהאורחות חיים הנזכר במחבר (סי' קפ"ג סי' ט"ו) דדן בברכת המזון לענין שאילת שלום כדן תפלה, הוא מכא הא דצריך לברכה מיושב. אי"כ לענין ברכת מעין ג' מידי ספק לא יצאנו, וי"ל דשב ועל תעשה עדיף, ומשי"ה לא יענה בברכת מעין ג' אפי' דברים שבקדושה. ועי"פ בברכת מעין ג' על ה' מיני דגן דס"ל למחבר עיקר דדן ברכת מעין ג' שלהם לענין לברך במקום אכילתו כדן ברכת המזון.

ג - אלא די"ל דמאחר דאף בברכת המזון אין דין עניית דברים שבקדושה מפורש בראשונים ובשו"ע, ודעת החזו"א דאף ברכת המזון דינה כדן ברכות ק"ש לענין עניית דברים שבקדושה. אי"כ בברכת מעין ג' די לנו להחמיר לעניית שאילת שלום כדן תפלה, אבל לענין עניית דברים שבקדושה י"ל דמצוי עתה. ועינין **במאמר מרדכי** (סי' ק"ד סי' ה') דכתב דברכה ארוכה קצת כגון ברכה אחרונה של שבעת המינים או ברכת אשר יצר ס"ל להרמב"ם (סוף פ"י מה"ל תפלה) דשרי להפסיק לקדיש או קדושה. וכן הוא נהג למעשה כשנזדמן לו לענות קדיש או קדושה בדרך מקרה באמצע ברכת אשר יצר. [ולדעת הרמב"ם דין ברכת מעין ג' על שבעת המינים כדן ברכת מעין ג' על ה' מיני דגן דבעינן דיברך במקום אכילתו]. ועינין עוד בשו"ת **נשמת כל חי** להגר"ח פלאגי זצ"ל (ח"א סי' ט"ו) דכתב בסוף דבריו דינא דלקדיש וקדושה וברכו עונה באמצע ק"ש וברכותיה, וכן כל כיוצא בהם כברכת ברוך שאמר ואשר יצר ומעין ג' וכדו'. עכ"ל. אע"פ שכתב להדיא בסוף תשובתו שם דברכת המזון אין לענות לקדיש וקדושה דהוי כתפלה. והביא דבריו **השד"ח חמד** בספרו מכתב לחזקיהו (או"ח סי' ו') ושבת.

ד - אלא די"ל דמאחר דאף בברכת המזון אין דין עניית דברים שבקדושה מפורש בראשונים ובשו"ע, ודעת החזו"א דאף ברכת המזון דינה כדן ברכות ק"ש לענין עניית דברים שבקדושה. אי"כ בברכת מעין ג' די לנו להחמיר לעניית שאילת שלום כדן תפלה, אבל לענין עניית דברים שבקדושה י"ל דמצוי עתה. ועינין **במאמר מרדכי** (סי' ק"ד סי' ה') דכתב דברכה ארוכה קצת כגון ברכה אחרונה של שבעת המינים או ברכת אשר יצר ס"ל להרמב"ם (סוף פ"י מה"ל תפלה) דשרי להפסיק לקדיש או קדושה. וכן הוא נהג למעשה כשנזדמן לו לענות קדיש או קדושה בדרך מקרה באמצע ברכת אשר יצר. [ולדעת הרמב"ם דין ברכת מעין ג' על שבעת המינים כדן ברכת מעין ג' על ה' מיני דגן דבעינן דיברך במקום אכילתו]. ועינין עוד בשו"ת **נשמת כל חי** להגר"ח פלאגי זצ"ל (ח"א סי' ט"ו) דכתב בסוף דבריו דינא דלקדיש וקדושה וברכו עונה באמצע ק"ש וברכותיה, וכן כל כיוצא בהם כברכת ברוך שאמר ואשר יצר ומעין ג' וכדו'. עכ"ל. אע"פ שכתב להדיא בסוף תשובתו שם דברכת המזון אין לענות לקדיש וקדושה דהוי כתפלה. והביא דבריו **השד"ח חמד** בספרו מכתב לחזקיהו (או"ח סי' ו') ושבת.

ועינין **בסנהדרין** (ס"ה) ת"ר "מעונן" (ויקרא פ"ב סי' כ') ר' שמעון אומר זה המעביר שבעה מיני זכור על העין, וחכ"א זה האוחז את העינים ר"ע אומר זה המחשב עתים ושעות ואומר היום יפה לצאת וכו'. **ובתורת כהנים** (קדושים פרשת א) תניא לא תעוננו אלו אחזיז עינים. ועי' **בטור** (סי' קט"ז) שהביא להלכה כר"ע. וביאר **הב"י** דמרש' הטור דלא לאפילווגי על חכמים אתא אלא לאוסופי עלייהו ולומר דמחשב עתים ושעות נמש בכלל מעונן הוא. וכן נ"ר שהוא דעת **הרמב"ם** (ע"ז פ"א הי"ח). ומבואר שיש בזה שתי איסורים איסור אחיזת עינים ומחשב עתים ושעות. והארכנו עוד בענין איסור אחיזת עינים בגליון ק"יא.

ועתה לא שייך לאסור בני"ד כי אין מטרת הבדיקה לדעת עתידות או חשיבת עתים, ואין בזה משום מעשה כשפים ואחיזת עינים. וכן שמענו בשם **הגריש"א זצ"ל** וכן הובא בשמו בכמה מקומות (ויש שפרסמו בשמו לאסור). וכן שמענו שנקט להתיר **הגריש"א אולמן זצ"ל** (נאב"ד מודיעין עילית), וכן נקטו **הגרי"ם שטרן שליט"א** (אמרי יעקב אה"ע סי' רצ"ג), **בעל השבט הקהתי** (כ"א א"ח רפא"ב בהסכמות) ועוד מחשובי הפוסקים. ועי' **שבט הלוי** (שם) שכתב בנידון דומה דבכל אופן טוב שלא ללכת אחרי דברים כאלה, וכעין שכי' רמ"א או"ח סי' תרס"ד להיות תמים. אי"כ יש משום חולי ולא מצא הדרך לרפוי בדרך גרילה.

ה - **לחשוש שמרפא בדרך איסור**
עי' **בשו"ע** (ו"ד סי' קנ"ג סי' א') שכל שחולה מותר לו להתרפאות מעכו"ם עי' לחש, והוא שלא ידע שמוכר שם ע"ז. אבל אם יודע שמוכר שם ע"ז, אסור, ע"כ. ומבואר שמספק כל חיי' שעושה שמוכר ע"ז.
ועי' **בשו"ת פני אהרון** (ו"ד סי' א') שרפואת של חכמי הרפואות אף אם אנו יודעים אם נולדו והמציאו מן האמוריים אין לנו לחוש. והביאו **הדרכ"ת** (סי' קט"ז סי' ו') ועי"פ סי' קט"ז. **ובפתח הדביר** (שם) כתב דהטעם דלא חיי' דלמא המה מדרכי האמורי שיסודם ממעשה שפים כנ"ל, וישיב ע"פ **הרמב"ם** (ע"ז פ"א הי"א) שכל מה שאסרה תורה מעניני כישוף מעונן ומנחש וחובר חבר ושואל אוב וידעוני, כולם עניני תולד ושקר וכזב ואי"כ היכא דמרפאה ודאי שאינה מהם (ועי' בזה לעיל אות ח'). וכן הוא **בבנין ציון** (שם). **והרשב"א** (ח"א סי' ת"ג) צידד ליישב קושייתו על הרמב"ם הנייל דאולי יש דוק במה שאמרו חז"ל נאמין סומך לעשות מעשה מצד מה שהתירו ונתאמת להם לסגולה, ע"כ. אולם מבואר לעיל שההכרח שלו לכתוב בן אליבא דהרמב"ם היא לפי גרסתו בדבריו כנ"ל. ועי' **בתוספת יוה"כ** לעיל שיישב דברי הרמב"ם באופן אחר. ועי' **באלף לך שלמה** (ו"ד סי' רט"ז) שאיסור זה אינו רק אם ידענו שזה הוי דרכי האמורי מתחלה אבל אם לא ידענו אין איסור מספק, וכן הוא **בדרכ"מ** (ו"ד סי' קט"ז) בשם הר"ן.

י - **להתרפאות באמצעות סגולות איש ומשמרתם**
כתב **הרשב"א** (ח"א סי' ת"ג) דמי שהשיגו סגולת איש סומך על הנס שלא לשאול ברופאים ולהתעסק בדברים המועילים, ובגדר זה נכנסו כל דרכי הרפואות אפי' מה שמועיל בסגולה מן הסגולות, ע"כ. ועי' **בבאר יצחק** (או"ח סי' ט"ז ד"ה ועכ"פ) שאע"פ שאסור לחלל שבת עבור ספק סגולה, מ"מ בחול ודאי חייב להשתדל גם אחר ספק רפואה בסגולה מחמת מ"ע דונשמרתם.

מ. פסקא דהינא

העולה לדינא, מותר להשתמש בשיטות אלטרנטיביות כגון בדיקת מטוטלת ובדיקת שריר ע"מ לברר מחלה או קיימת ואין לחוש משום שימוש בכח הטומאה וכדו'. ויעשה כן אצל מטפל יר"ש. ומי"מ טוב להמנע מזה שלא במקום צורך.

מ. פסקא דהינא

העולה לדינא, מותר להשתמש בשיטות אלטרנטיביות כגון בדיקת מטוטלת ובדיקת שריר ע"מ לברר מחלה או קיימת ואין לחוש משום שימוש בכח הטומאה וכדו'. ויעשה כן אצל מטפל יר"ש. ומי"מ טוב להמנע מזה שלא במקום צורך.

מ. פסקא דהינא

העולה לדינא, מותר להשתמש בשיטות אלטרנטיביות כגון בדיקת מטוטלת ובדיקת שריר ע"מ לברר מחלה או קיימת ואין לחוש משום שימוש בכח הטומאה וכדו'. ויעשה כן אצל מטפל יר"ש. ומי"מ טוב להמנע מזה שלא במקום צורך.

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מבמעמח"ם שמענתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון - טל': 6761* יש להקיש 3-3-1 שלוחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" - יש להקיש: 1. קופות נופפות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמענתא עמיקתא

הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו - לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 0503-767-052

שמענתא עמיקתא - להפצת הגליון במקום מגוריים או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: Amikta571@gmail.com

דפוס צבעונים 0107-631